

ZAMONAVIY TA’LIM TIZIMIDA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA CHET TILLARINI O‘QITISH VA TA’LIM SIFATI MUAMMOLARI.

Andijon davlat pedagogika instituti,
Pedagogika yo‘nalishi, 2-bosqich magistranti
Turayeva Irodaxon Lochinbek qizi
ORCID ID: 0009-0003-8873-9992
turayevshoxrux63@gmail.com
+998979960019

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19369826>

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida sun’iy intellekt asosida chet tillarini o‘qitish masalalari hamda ta’lim sifati bilan bog‘liq muammolar ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda sun’iy intellekt texnologiyalarining o‘quv jarayoniga integratsiyalashuvi, ularning didaktik imkoniyatlari hamda o‘quvchilarning til o‘rganish jarayonidagi faolligini oshirishdagi roli yoritilgan.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, raqamli ta’lim, chet tillarini o‘qitish, ta’lim sifati, innovatsion pedagogika, raqamli texnologiyalar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы преподавания иностранных языков на основе технологий искусственного интеллекта в условиях внедрения цифровых технологий в современную систему образования. Особое внимание уделяется анализу факторов, влияющих на качество образования, а также педагогическим возможностям искусственного интеллекта в процессе обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровое образование, обучение иностранным языкам, качество образования, педагогические технологии, цифровая среда.

Abstract: This article examines the issues of teaching foreign languages using artificial intelligence technologies within the process of implementing digital technologies in the modern education system. The study analyzes the pedagogical potential of artificial intelligence tools, their role in enhancing students’ engagement in language learning, and the factors affecting the quality of education.

Keywords: artificial intelligence, digital education, foreign language teaching, education quality, innovative pedagogy, digital technologies.

So‘nggi yillarda jahon ta’lim tizimida ro‘y berayotgan tub o‘zgarishlar ta’lim jarayonini tashkil etish, boshqarish va baholash mexanizmlarini yangicha yondashuvlar asosida qayta ko‘rib chiqishni talab qilmoqda. Global miqyosda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi, axborot-kommunikatsiya vositalarining keng joriy etilishi hamda sun’iy intellekt texnologiyalarining turli sohalarga kirib kelishi ta’lim tizimining ham yangi bosqichga ko‘tarilishiga sabab bo‘lmoqda. Ayniqsa, zamonaviy jamiyatda bilim va ko‘nikmalarni egallash jarayoni tobora ko‘proq raqamli platformalar, interaktiv dasturlar hamda sun’iy intellekt asosidagi tizimlar bilan chambarchas bog‘lanib bormoqda. Shu sababli ta’lim jarayonida yangi texnologiyalardan foydalanish nafaqat o‘quv jarayonining samaradorligini oshirish, balki ta’lim sifatini ta’minlashning muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Bugungi globallashuv sharoitida chet tillarini o‘rganish masalasi alohida dolzarflik kasb etmoqda. Pedagogika fanida ta’lim jarayonining mazmuni va metodlarini takomillashtirish orqali o‘quvchilarning bilim olish faoliyatini faollashtirish, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirish muhim vazifa sifatida qaraladi [5, B-56].

Zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish jarayoni pedagogik faoliyatning mazmuni va shakliga ham sezilarli ta’sir ko’rsatmoqda. Raqamli ta’lim muhiti o’quvchilarga bilim olishning yangi imkoniyatlarini yaratib berishi bilan birga, ta’lim jarayonining interaktivligini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, axborot texnologiyalari yordamida o’quv jarayonini individuallashtirish, o’quvchilar ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashtirish imkoniyatlari kengaymoqda. Bunday yondashuv ta’lim jarayonida samaradorlikni oshirishga, o’quvchilarning bilimlarni chuqurroq o’zlashtirishiga hamda ularning mustaqil o’rganish ko’nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Ayniqsa, chet tillarini o’qitish jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalari nutqni tanib olish, avtomatik tarjima qilish, talaffuzni tekshirish hamda interaktiv muloqot muhitini yaratish kabi imkoniyatlar orqali o’quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan qaraganda, sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim jarayonini yangi sifat bosqichiga olib chiqishga qodir innovatsion vosita sifatida e’tirof etilmoqda [2, B-41].

Zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt vositalarining keng joriy etilishi o’quv jarayonining mazmuni hamda shakliga sezilarli ta’sir ko’rsatmoqda. Ayniqsa, chet tillarini o’qitish jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish o’quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish, ularning kommunikativ faolligini oshirish hamda o’quv jarayonini individuallashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Tadqiqot jarayonida zamonaviy raqamli ta’lim muhitida sun’iy intellekt asosida chet tillarini o’qitish samaradorligi, ushbu jarayonning ta’lim sifati bilan bog’liqligi hamda yuzaga kelayotgan muammolar tahlil qilindi.

Tahlil natijalari shuni ko’rsatadiki, sun’iy intellekt texnologiyalari asosida yaratilgan ta’lim platformalari o’quvchilarning til o’rganish jarayonini ancha samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Bunday platformalar o’quvchilarning bilim darajasini avtomatik tahlil qilish, ularning xatolarini aniqlash hamda individual tavsiyalar berish imkoniyatiga ega. Bu esa o’quvchilarning o’zlashtirish darajasini doimiy nazorat qilish va o’quv jarayonini moslashtirish imkonini yaratadi. Ilmiy tadqiqotlarda qayd etilishicha, sun’iy intellekt asosidagi ta’lim tizimlari o’quvchilarning bilim olish jarayonini moslashuvchan tarzda tashkil etishga yordam beradi hamda ularning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta’lim berish imkoniyatini yaratadi [2, B-54].

Raqamli ta’lim muhitida sun’iy intellekt texnologiyalarining qo’llanilishi o’quv jarayonining individuallashtirilishiga ham xizmat qiladi. An’anaviy ta’lim tizimida barcha o’quvchilar bir xil dastur asosida o’qitilgan bo’lsa, sun’iy intellekt texnologiyalari yordamida har bir o’quvchi uchun individual o’quv trayektoriyasini shakllantirish mumkin. Bunda o’quvchining bilim darajasi, o’rganish tezligi hamda qiziqishlari hisobga olinadi. Natijada o’quv jarayonining samaradorligi oshadi va o’quvchilar bilimlarni chuqurroq o’zlashtiradi [3, B-132]. Shu bilan birga, tadqiqot davomida sun’iy intellekt texnologiyalarini ta’lim tizimiga joriy etish jarayonida qator muammolar ham mavjudligi aniqlandi. Ulardan biri pedagoglarning raqamli kompetensiyasi bilan bog’liq muammolardir. Ko’plab o’qituvchilar zamonaviy raqamli platformalar va sun’iy intellekt vositalaridan foydalanish imkoniyatlariga ega bo’lsa-da, ularni o’quv jarayoniga metodik jihatdan to’g’ri integratsiya qilishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Bu holat sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim sifatiga ko’rsatadigan ijobiy ta’sirini ma’lum darajada cheklaydi..

Raqamli ta’lim muhitida yana bir muhim muammo axborotning haddan tashqari ko’pligi bilan bog’liqdir. Axborot resurslarining kengayishi o’quvchilarga katta imkoniyatlar yaratish bilan birga, ba’zan ularning diqqatini chalg’itishi va bilimlarni tizimli o’zlashtirish jarayonini murakkablashtirishi mumkin. Tadqiqotchilar axborot oqimining ortiqcha hajmi o’quvchilarda kognitiv yuklamaning oshishiga olib kelishini qayd etadi. Tadqiqot natijalarini muhokama qilish jarayonida shuni ta’kidlash lozimki, sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil bo’lishi mumkin, biroq ular o’qituvchini to’liq almashtira

olmaydi. Aksincha, ushbu texnologiyalar pedagog faoliyatini qo‘llab-quvvatlovchi vosita sifatida qaralishi lozim. O‘qituvchi o‘quv jarayonining asosiy tashkilotchisi sifatida sun’iy intellekt vositalaridan maqsadga muvofiq foydalanishi zarur. Bu esa o‘quv jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi [10, B-74].

Ilmiy tadqiqotlarda ta’kidlanishicha, sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim jarayonini avtomatlashtirish bilan birga, o‘quvchilarning o‘zlashtirish darajasini doimiy monitoring qilish, ularning xatolarini tahlil qilish hamda individual tavsiyalar berish imkonini ham yaratadi. Bu esa o‘qitish jarayonini yanada moslashuvchan va samarali tashkil etish imkonini beradi. Shu bilan birga, sun’iy intellekt asosidagi ta’lim platformalari o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish jarayonini qo‘llab-quvvatlab, ularning o‘rganish motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi

Shuningdek, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida metodik ta’minot masalasi ham muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o‘quv jarayoniga integratsiya qilish uchun ilmiy asoslangan metodik tavsiyalar, didaktik modellar hamda o‘qitish strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Aks holda, texnologiyalardan foydalanish faqat texnik vosita darajasida qolib ketishi mumkin. Pedagogika fanida ta’lim texnologiyalarini samarali qo‘llash uchun ularni pedagogik maqsadlar, o‘quv mazmuni va o‘qitish metodlari bilan uyg‘unlashtirish zarurligi alohida ta’kidlanadi [6, B-101]. Bundan tashqari, raqamli ta’lim muhitida axborotning haddan tashqari ko‘pligi ham muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Axborot oqimining ortib borishi o‘quvchilarning diqqatini jamlashiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi, ularning bilimlarni tizimli o‘zlashtirishiga to’sqinlik qilishi mumkin. Tadqiqotchilar axborotning ortiqcha hajmi o‘quvchilarda axborot charchoqligi va kognitiv yuklamaning oshishiga olib kelishini qayd etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bawden, D., & Robinson, L. (2009). The dark side of information: Overload, anxiety and other paradoxes and pathologies. *Journal of Information Science*, 35(2), 180–191.
2. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning. Center for Curriculum Redesign.
3. Luckin, R. (2018). Machine learning and human intelligence: The future of education for the 21st century. UCL Institute of Education Press.
4. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. (2016). Intelligence unleashed: An argument for AI in education. Pearson Education.
5. Ochilov, M. (2018). Pedagogika. Toshkent: O‘qituvchi.
6. Egamberdiyeva, N. (2019). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: Fan va texnologiya.
7. qizi Xabibullayeva, S. S., & qiz Abdulmadjidova, M. D. (2023, January). TEZKOR QAROR QABUL QILISH-HOZIRGI ZAMON MUHIM TALABI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 45-49).